

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRØÐURSKAPUR

Nr. 10

Lýsingarprísir fyri mm: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardag 11. mars 1950

Bladið verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,50 + porto um fjórðingsárið

24 Arg.

So halda vit gildi...

Sunnudagin varð havnin í Sörvági vígd. Og ikki kann annað sigast, enn at sörvingar hava fingið góða havn við rúmligum bryggjum. — Hevði bara inn-singlingin verið tilsvarandi, so var hetta ein hin besta havnin í Føroyum; men í illveðri verða tað helst bert meinkunnugir menn, ið hætta sær at sigla inn á fjörðin.

Hetta sýndi seg longu tann dagin, havnin var vígd. Illveður hevði verið, og Tjaldur hætti sær ikki til Sörvágs, so sum ætlað var. Mátti tí Smiril flyta tað fólk, ið fara skuldi til vígsluhátíðina í Sörvági, á Miðvág, haðani tað síðani fór yvir land til Sörvágs havn.

Löftingsformaðurin og sóknarstýrisformaðurin í Sörvági hildu røður á bryggjunum, og varð síðani farið til veitsluborð. — Sjálvsagt vóru flestallir „toppar“ í landinum bodnir til hesa veitslu: Ríkisumboðsmaður, landsstýrismenn, löftingsmenn o. s. fr. Og úr Vágunum sjálvum vóru bodnir „teir mætastu“: Prestur, lækni, sýslumaður, onkur fyrstilarari, sóknarstýrslimír, og hvør og ein, ið ber navn av at vera reiðari; men **eingin umboðsmaður fyri fiskimenn og arbeidarar!**

Fiskimenn og arbeidarar eru kortini teir, ið arbeiða skulu við havnina — og hon kann av sonnum sigast at vera eitt arbeiðsamboð í hondum teirra, so lögið má tað tykjast, at teir verða settir uttanfyri gildis-skálan!

Men hetta er so ikki alt: Sóknarstýrið man óivað fara at finna til fiskimannin og arbeidarar, tann dagin, rokningin bæði fyri havn og gildi skal verða goldin — og rokningin er kommunuskatturin!

Um 100 fólk vóru boðin til hesa veitslu, og so er frásagt, at av víni og sterkari lögi vóru til-saman innfluttir 25 kassar — 300 flöskur — gott tað dupulta av karlsbergarum við gullhelsi; og nakað av sodavatni. Hetta mátti tó rinið við ein og annan. Men hvarum alt so er, so kostar hetta einar 6000 kr. við tollinum (og hann vóna vit ikki, at

landsstýrið hevur latið teir sloppið uttan um!).

Men var hetta so alt, so var tað, hvat tað kundi; men hetta sama sóknarstýri hevur nú í eitt stívt ár hildið 4 veitslur: Fyri el-verkinum, fyri kongi (og tá sendu teir skip á Velbastað eftir sjampanjuglössum úr Havn), fyri donsku figgjarnevndini, og nú síðst fyri havnini. Hesar veitslur roknast av monnum har á plássinum til at kosta um 35.000 kr. — og tað er fimti parturin av kommunuskattinum í ár! Er so nakað at vera bilsin yvir, at skattaprosentið í Sörvági fór upp frá 8 í fjór til 10 í ár?

Nei, sóknarstýrið í Sörvági hevur sanniliga ikki tikið til í smáum, og hóast vit vita, at eini onnur sóknarstýri hava hildið dýrar veitslur, so megu vit kortini spyrja, um hetta ikki er heldur ríviligt tikið til, og um eitt sóknarstýrið hevur rætt til at triva so djúpt í lumman á skattaborgarunum til veitslu-hald, har fjöldin av skattaborgarunum verður sett uttanfyri og ikki so mikið sum kann fáa ein av álitismonnum við.

Ja, lítið tykjast teir, ið ráða fyri borgum í Sörvági at virða fiskimenn og arbeidarar; tað kann ikki annað sigast.

Kommunuvalini í Danmørk

Eitt sindur ymiskt er, hvussu hevur gingist við kommunu-stýrisvalunum í Danmark; men í ymsum býum, har javnaðarmenn fyrr hövdu meirluta hava teir nú mist hann, t. d. í Esbjerg, Frederikshavn, Silkeborg og Odense.

Fiskaprisir í Noregi

Ymsir fiskekeyparar í Noregi hava boðið hægri enn vanliga pris fyri fisk til saltningar. Hetta hevur verið illa dámt av øðrum, og hava tí samráðingar farið fram um fastan pris á fiski til saltningar. Menn eru nú vorðnir samdir um, at hann skal vera 45 oyru fyri kg.

»EYMUR ER HANN, IÐ AGN SPARUR«!

Soleiðis sögdu teir gomlu, og væl kann vera, at hetta orðatsk hóskaði til ta tíðina, tá menn røðu við árabátinum; men nú menn fara um tey víðu höv við stórum skipum og fleiri hundrad stykkjum av línu til hvørja setuna, nú man fara at merkjast, hvørja ferð teir eru oyslutir við agni.

Sildin, ið mangar er keypt fyri 25 oyru kg., kostar í utsölu frá frystuhúsinum líka upp í 125 oyru kg., og hetta hava vit fyrr momið við, uttan at nakar hevur latist um vón. Tað hevði ikki verið ov mikið, um menn fóru at kanna eftir, um ikki var gjørligt at fingið agnsildina væl billigari. Tað er so vónleyst at vita sær hjá monnum, ið rógva við motorbátum út frá fýr-oyrskari havn, at teir megu veidda fyri einar 800 kr. fyri agnið og ofta meir, áðrenn nakað oyra verður til teirra sjálvs.

Og hyggja vit so at teim störru fýrurum, línuskipunum, so síggja vit, at tað ikki er so sjáltsamt, at tey brúka fyri einar 16.000 kr. í sild ein túr, ið ikki tekur 2 mánaðar, og tað sigst at vera hent, at tey eru komn heilt upp ímóti teimum 24.000 kr. bara fyri agnsild. Hetta er fullkomiliga ort. Tað er jú so burtur úr vón og víti, at menn skulu fara út at veidda við línu, tá teir skulu noyðast at gjalda so nógv fyri agnið, at væl skal verða fiskað áðrenn bara sjálvt agnið er goldið. Og so koma allar hinar útreiðslurnar! — Og

Út við honum!

Bladsjórin fyri enska komun-istbláðnum Daily Worker hevur fingið at vita, at upphaldsloyvi hansara ikki er galdandi longur enn 3 mánaðar afturat, hvør skal siga: Far av landinum við tær!

fyrst tá skal fiskimaðurin hava lön sína fyri strevið. — Og lönin av undirskoti er sjálvsagt púrt eingin!

Nei, tað er aldeilis ikki einans trolldriftin, ið eigur at verða kannað til botns, hetta geldur ikki í minni muni línuveiðina; og tá liggur fyrst fyri ein gjølla kannan av agnspurninginum!

Týskland

Aftaná kríggið hava vest-maktirnar oyðilagt hópin av týskum fabrikkum og antin oyðilagt ella flutt heim til sín sjálvs maskinurnar úr teimum. Hetta hevur líkað týskarunum illa, tí sum teir siga, so verður tað torført fyri teir at kunna vinna seg nakað upp aftur sum idnaðarland, um teir missa arbeiðstól síni, og henda oyðan hevur skapt stóran illvilja móti vestmaktunum í Týsklandi — so stóran, at teir hava givið nakað eftir og gingið við til ikki at oyða so nógv, sum av fyrstu tíð ætlað. Men nakað er eftir enn av tí, teir skulu oyðileggja, og har ímillum eru tey stóru Herman Göringverkini. Hesi eru teir nú farnir undir at spreingja burtur. Hetta hevur vakt so stóra óði í Týsklandi, at arbeidarar í túsundtali eru móttir fram fyri at mótmæla hesi gerð. Mótmæli teirra hava verið so hótandi, at politíð hevur fingið álagað at skjóta, um nakar roynir at herja á.

Til haldararnar!

Tað gongst stundum nýggjum haldarum vánaligt at fáa blaðið. Um einhvør, ið tekur seg fyri blaðið, ikki fær tað áðrenn vika er gingin aftaná, at hann hevur teknað seg, biðist hann gera so væl at siga okkum frá.

**Kemur hvør sjúkrasongin at kosta
100.000 kr., tá verður dýrt at verða
sjúkur í Suðuroy!!!**

(les greinina »Samrøða« av J. H. Danbjörg á aðru síðu)